

Máte ve škole dítě s Touretteovým syndromem?

V hodinách vyrušuje, je neposedný, nevydrží chvíli na místě a často nedává pozor. Neustále provokuje šubavými pohyby a vydává různé zvuky. Občas dokonce vykřikuje sprostá slova a vyplazuje jazyk na paní učitelku. Víte, co je to Touretteův syndrom? Tušili jste, že jde o časté onemocnění projevující se tiky a poruchami chování s výskytem až u 1 % školních dětí? Přesto jde o nemoc značně podceňovanou a mylně považovanou za zlozvyky či zlobení. Zamyslete se, možná tímto problémem trpí i žák ve Vaší třídě.

Co je to Touretteův syndrom?

Touretteův syndrom (vyslovuje se „turetív“) je vrozené **neurologické onemocnění** začínající v dětství, projevující se **pohybovými a zvukovými tiky**. V některých případech mohou děti vykřikovat celá slova či nadávky nebo se sebepečkozovat. K onemocnění se často pojí **hyperaktivita a specifické poruchy učení (dyslexie, dysgrafie)**. Syndrom se nazývá po svém objeviteli, kterým se stal v roce 1885 francouzský neurolog Gilles de la Tourette.

Jak se Touretteův syndrom projevuje?

Pro onemocnění jsou typické především **pohybové tiky (mrkání, trhání hlavou a končetinami, různé grimasy)**. Tiky mohou být i **zvukové** (posmrkávání, chrochtání, pískání, vykřikování slov a vět či jejich opakování). Výkřiky i pohyby mohou mít nevhodný nebo neslušný obsah. Tiky se vyskytují mnohokrát za den a zhoršují se při stresu. Typ, intenzita i tíže tiků se může v čase měnit. **Tiky nejsou zlozvyky**, které by se daly odnaučit a které by dítě dělalo schválně. Mohou být přechodně potlačeny vůlí, avšak za cenu enormního nárůstu vnitřního napětí. TS bývá doprovázen **přidruženými poruchami chování**. Nejčastější z nich, hyperaktivní porucha, je přítomna až u 60 % nemocných. Mezi její příznaky patří porucha pozornosti (**snadné rozptýlení, špatné soustředění**), hyperaktivita (**neklid, hluchost, bezúčelné činnosti**) a nadměrná impulzivita (**překotné jednání, skákání do řeči, netrpělivost**). Příznaky hyperaktivní poruchy se objevují dříve než tiky, často již před 3. rokem věku.

Jak je Touretteův syndrom častý?

TS trpí nejméně **50 lidí ze 100 000**. Mezi dětmi je ale počet postižených vyšší, až 1 %. Chlapci bývají stíženi zhruba třikrát častěji než dívky.

Kdy se Touretteův syndrom projevuje a jaká je jeho prognóza?

TS začíná nejčastěji v dětství kolem 7. roku věku. Příznaky se obvykle zhoršují během puberty. V dospělosti bývá tendence ke zmírnění tiků, v 1/3 případů tiky téměř vymizí, 1/3 nemocných má celoživotně mírné obtíže a pouze u 1/3 přetrvává závažnější postižení vyžadující léčbu i v dospělosti.

Ovlivňuje Touretteův syndrom inteligenci dítěte?

TS nemá negativní vliv na inteligenci a nezpůsobuje mentální postižení. Zvláštní, dosud nevysvětlenou okolností TS, jsou nadprůměrné intelektové schopnosti a nadání některých nemocných. Mnozí vynikají výtečnou pamětí, nevšední tvořivostí a hravostí. Podle dobových pramenů se má za to, že TS byla stížena řada významných tvůrčích osobností. K nejznámějším z nich patří hudební skladatel W. A. Mozart.

Jaké jsou potíže dětí s Touretteovým syndromem ve škole?

Ve škole tiky přitahují pozornost, působí rušivě a jsou často učiteli považovány za zlozvyky či zlobení. Dítě se snaží tiky potlačovat, což vede k vzrůstu vnitřního napětí. Přidružené poruchy chování, zvláště hyperaktivita, působí, že dítě nadměrně vyrušuje, je neposedné a neudrží pozornost. Specifické poruchy učení dále prohlubují školní nesnáze. Takřka pravidlem bývá posměch spolužáků a šikana. To vše se odráží ve špatném školním prospěchu přesto, že děti s TS bývají často nadprůměrně nadané a inteligentní.

Vhodně zvolené výchovné a edukační postupy přitom mohou řadu uvedených problémů odstranit.

Jak postupovat, máte-li podezření, že by dítě mohlo mít Touretteův syndrom?

Pokud pedagog získá podezření, že má dítě projevy TS, měl by neprodleně informovat rodiče. Ti by měli se svým dítětem navštívit dětského neurologa či psychiatra, který stanoví diagnózu a určí další léčebný postup. Nadále je velice důležitá komunikace mezi školou a rodinou. Všichni vyučující i spolužáci žáka s TS by měli být poučeni o nemoci a jejích projevech, aby se zamezilo zbytečným pochybnostem, nepochopením či posměchu za strany okolí.

Jaké jsou zásady při výchově a výuce dítěte s TS?

K dětem s TS je třeba přistupovat vlídně, shovívavě, trpělivě. Uvědomit si, že tiky a poruchy chování nejsou žádné „zlobení“ a že za ně děti nemohou. Dítě s TS by nemělo být za své tiky a poruchy chování trestáno. Přehnaně protektivní výchova však také není žádoucí. Ve škole vyžaduje dítě s TS individuální přístup. Je nutno předejít nežádoucím stresu a strachu z neočekávaného zkoušení. Žák musí mít k dispozici přesný rozpis výuky a domácích úkolů. Je dobré, aby vyučování probíhalo ve třídách s menším počtem žáků. Dítě s TS potřebuje volnější režim výuky s vyšším množstvím přestávek a možností uvolnění během hodin. Upřednostňováno by mělo být ústní zkoušení, písemné testy jsou nevhodné, zvláště je-li čas na jejich provedení omezený. Úkolem učitele je vyvolat pocit vzájemné důvěry a kladně působit na sebevědomí žáka. Pozornost je třeba věnovat též zájmovým aktivitám dítěte a podporovat je. Diagnóza TS není v žádném případě důvodem k umístění žáka do zvláštní školy! Při správném přístupu může nemocný dosáhnout i nejvyššího vzdělání.

CD o Touretteově syndromu

V říjnu 2008 bylo do všech ZŠ v ČR rozesláno multimediální CD o TS. Je určeno nejen pacientům a jejich rodinám, ale i pedagogům a psychologům. Naleznete zde základní údaje o příčině, projevech či léčbě TS, rady pro rodiče a učitele i odborné lékařské články. Podstatnou část CD tvoří animované příběhy pro děti a dospívající, ve kterých jsou jednoduchým způsobem ilustrovány projevy onemocnění, nesnáze pacientů a návody, jak tyto obtíže řešit. CD je možné spustit i přes internet: www.atos-os.cz/cd

Kam se můžete obrátit?

Občanské sdružení ATOS
(Asociace pacientů s Touretteovým syndromem)
web: www.atos-os.cz
email: atos@atos-os.cz
tel.: 607 724 337

Psychologická poradna sdružení ATOS

Mgr. Miroslava Bendová
tel.: 737 588 059

Další informace:

web: <http://industry.biomed.cas.cz/ales/tourette/>

Všichni vyučující by měli být seznámeni s podstatou nemoci a jejími projevy. Měla by je o tom informovat rodina dítěte nebo lékař. Nezbytné je také poučit ostatní spolužáky. Žák s TS potřebuje **individuální přístup**.

1.

Ve škole je nutno předejít nežádoucímu stresu. Výuka musí být maximálně přizpůsobena potížím žáka.

2.

Je třeba zdůraznit, že diagnóza TS není důvodem k umístění žáka do zvláštní školy, což se někdy bohužel stává.

Naprostá většina dětí s TS je schopna

navštěvovat třídy s osnovami pro základní školu. Problémy při výuce většinou neplynou z nízké intelektové schopnosti žáků (řada postižených má nadprůměrnou inteligenci), ale hlavně z jejich těžko zvladatelného chování. Přiměřené úpravy vyučování mohou pacientům pomoci získat nejvyšší dosažitelné vzdělání.

3.

Žák musí mít k dispozici **přesný rozpis výuky, domácích úkolů a termínů zkoušení**.

4.

U dítěte je nutné upevňovat **pravidelné návyky**.

5.

Během výuky je třeba **navodit pocit jistoty a zamezit možnosti překvapení a tím i stresu**, nervozity a strachu z neočekávaných úkolů, zkoušení atd.

6.

Mezi dětmi s TS není výjimkou **porucha počítání (dyskalkulie), čtení (dyslexie) a psaní (dysgrafie)**. Písmo bývá často pozměněno téměř k nečitelnosti a psaní žáka nadměrně zatěžuje.

7.

Na místě je proto ústní zkoušení, **písemné testy jsou nevhodné**, zvláště je-li čas na jejich provedení omezený. Při vyučování musí být brán zřetel na to, že krom pohybových a zvukových tiků, mají děti s TS často **poruchu pozornosti** (snadné rozptýlení, špatné soustředění při výuce a hře, zapomnětlivost, nedokončení zadaných úkolů, zdánlivá neposlušnost apod.), jsou **hyperaktivní** (tělesný neklid, hluchost, trvalé mluvení atd.) a **nadměrně impulzivní** (skákání do řeči, vyrušování, netrpělivost atd.). Pedagog by neměl v žádném případě děti za tyto projevy trestat. I když je to někdy velmi těžké, měl by být vyučující trpělivý a shovívavý.

8.

U dětí, zvláště s těžkými projevy TS, by mělo vyučování probíhat **ve třídách s malým počtem žáků**.

9.

Ideální by bylo, aby žák s TS měl **volnější režim výuky** s vyšším množstvím **přestávek**, při kterých by mohl dostatečně vybit své napětí a tiky.

10.

Dítě s TS je v kolektivu kvůli svým potížím **nežádáka středem posměchu a šikanování**. Tomu je potřeba **včas zamezit**. Prvním krokem je poučení spolužáků. Pokud nebude toto opatření účinné, zvolí učitel jiný, vhodný postup.

11.

V neposlední řadě **by měl učitel v žákovi s TS vyvolat pocit vzájemné důvěry**, kladně působit na jeho sebevědomí, patřičně žáka povzbuzovat k další práci a pomoci mu tak překonat jeho školní problémy.

S Touretteovým syndromem

Zásady výuky žáka

Nekázeň řešit domluvou a vyloučením všech rušivých vlivů. Výuka těžce postiženého žáka s TS je vskutku náročná. Vyžaduje zkušeného, odborně i prakticky dovedného pedagoga.

dosdtkssdkflsdksksvdkúkpmpppp
asdfúlkpofkpfokposkjspojvspovjs
ouipifpoaiaciaspdoiasdpoarmaass
lkcxoefkjfnkjnosdnvsivjsdlktvslkmit
kpsdslúvkjuzqaudqojkvjdifijfoienoy
kqsqdqjiez **touretteůvsyndromei**šjym
áčšziuwefiofewjnenfjklwefpofekldfogle
ioaudqoid **diqwdqjdqoiqjnvioiieáfiěšřery**
oisdioijqdqjdíáíáezzáílkwfkwoovjlskdjfeof
kjfoqwijjefefjefkjeif **mefijwjuhrvoipokcoofow**